

Оптимізація системи розвитку людського капіталу у структурах керівництва збалансованим розвитком поселень

*Філяк Максим Сергійович¹, Арєдов Володимир Анатолійович²,
Назар Владислав Орестович³*

Опубліковано	Секція	УДК
30.04.2024	Економіка	330.101

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.11219981>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття присвячена оптимізації системи розвитку людського капіталу в структурах керівництва збалансованим розвитком поселень. Робота містить аналіз таких розділів як: чинники глобалізації у розвитку міських населених пунктів; роль керівних еліт у відстоюванні інтересів поселень та територіальних кластерів, вплив на розвиток людського капіталу, стратегії економічного домінування у регіоні. Методи включають документоаналіз та кабінетне дослідження. За останні роки, дослідження таких вчених, як Саскія Анхольд, Лео ван дер Берг, Рон Бошма, Дані Родрік, Пол Кругман, Майкл Портер, Деніс Візгалов, Теодор Метаксас та Філіп Маккан, проливають світло на важливі аспекти взаємодії глобалізації та розвитку поселень. Вони досліджують різноманітні аспекти соціально-економічного розвитку, роль керівництва у формуванні стратегій та вплив економічних факторів на соціокультурні аспекти міського життя. Ці дослідження сприяють глибшому розумінню впливу глобалізації на поселення та розвитку ефективних стратегій управління для забезпечення сталого розвитку міст.

Ключові слова: глобалізація, економічний розвиток, керівні еліти, міський розвиток, популяція.

Optimizing the system of human capital development in the management structures of the balanced development of settlements

Abstract. The article focuses on optimizing the human capital development system within governance structures through balanced development of settlements. It analyzes such sections as: globalization factors in the development of urban settlements; the role of leadership elites in advocating for the interests of settlements and territorial clusters, the impact on human capital development, and strategies for economic dominance in the region. The methods include a cabinet study and document analysis. Recent research by scholars such as Saskia Sassen, Leo van den Berg, Ron Boschma, Dani Rodrik, Paul Krugman, Michael Porter, Denis Vizgalov, Theodore Metaxas, and Philip McCann sheds light on important aspects of the interaction between globalization and settlement development. They explore various aspects

¹кандидат економічних наук, докторант ЗВО «Львівський університет бізнесу та права», ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0931-5196>

²аспірант, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-6790-5979>

³магістр політології, студент магістратури, Львівський національний університет природокористування, ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-3605-4894>

of socio-economic development, the role of leadership in shaping strategies, and the influence of economic factors on socio-cultural aspects of urban life. These studies contribute to a deeper understanding of the impact of globalization on settlements and the development of effective management strategies to ensure sustainable urban development.

Keywords: globalization, economic development, leadership elites, urban development, population.

Вступ

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства та економіки виникає ряд важливих проблем, пов'язаних з ефективним управлінням розвитком поселень та міст. Зокрема, необхідно розглянути вплив глобалізації на соціально-економічний розвиток міст та територіальних кластерів. Крім того, важливо з'ясувати, яку роль відіграють керівні еліти у вирішенні проблем розвитку поселень та які стратегії економічного домінування можуть бути використані для забезпечення сталого економічного зростання в регіоні. Дослідження в цій області є актуальними, оскільки вони дозволять виявити пріоритетні напрямки управління розвитком поселень та міст у контексті сучасних викликів економічного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження та публікації в галузі економічного розвитку поселень відображають широкий спектр поглядів та аналізують важливі аспекти взаємодії між глобалізацією та розвитком міських та сільських населених пунктів. Дослідження Саскії Анхольд розглядають вплив глобалізації на міста та підкреслюють необхідність нових форм місцевого управління для вирішення економічних викликів. Роботи Лео ван дер Берга акцентують увагу на інноваціях та створенні знань для підтримки конкурентоспроможності міст. Рон Бошма аналізує вплив глобалізаційних процесів на економічний розвиток та соціальну координацію в поселеннях. Дослідження Дані Родріка та Філіпа Маккана вказують на важливість розуміння соціальних та культурних аспектів економічного розвитку та розробки ефективних стратегій управління. Роботи Майкла Портера та Дениса Візгалова допомагають розкрити складні динаміки регіонального економічного розвитку та необхідність співпраці між публічними та приватними секторами. Враховуючи ці дослідження, можна зробити висновок про необхідність глибшого розвитку досліджень у рамках програмно-орієнтованого підходу (ПОП) для забезпечення сталого економічного зростання та підвищення якості життя в поселеннях.

Мета статті полягає у проведенні порівняльного аналізу підходів економічних шкіл лібертаріанства та кейнсіанства до соціально-економічного розвитку міст, економічних територіальних кластерів, працевлаштування та регулювання популяції, шляхом виявлення ключових аспектів, які впливають на економічний розвиток та соціальне благополуччя міст і територій, а також встановлення різниці у підходах до цих питань між вищезгаданими економічними школами.

Результати

Чинники глобалізації у економічному розвитку міських населених пунктів

Нідерландсько-американська соціологиня і економістка Саскія Сассен-Анхольд найбільш відома своїми дослідженнями глобалізації та її впливу на міста. У своїх працях вона розглядає роль міст в світовій економіці та наслідки економічної глобалізації для соціальної нерівності, міського розвитку та управління [1].

Книга Анхольд "Глобальне місто: Нью-Йорк, Лондон, Токіо" 1991 року вважається класикою у галузі міської соціології. Книга розглядає роль глобальних міст у світовій економіці і стверджує, що вони стали ключовими вузлами у глобальних мережах фінансів, послуг та виробництва. Анхольд стверджує, що зростання глобальних міст

пов'язане із зародженням нових форм економічної діяльності, таких як фінанси, і занепадом традиційних галузей виробництва.

Пізніші роботи Анхольд були спрямовані на вивчення впливу глобалізації на міське управління та виникнення нових форм міських соціальних рухів. У "Міста в світовій економіці" (2011) вона стверджує, що глобальна економіка визначає переконфігурацію управління містом та виникнення нових форм політичної організації.

Лео ван ден Берг - голландський економіст і професор-емерит у Роттердамському університеті Еразмус. Він провів обширні дослідження у галузі регіональної та міської економіки, інновацій та управління. Деякі з його робіт пов'язані із чинниками глобалізації та соціоекономічного розвитку населених пунктів. У його роботах розглядається концепція конкурентоспроможності міста та її взаємозв'язок з соціальною єдністю та управлінням в контексті глобалізації. Автор стверджує, що для досягнення балансу між економічним розвитком та соціальною єдністю необхідне ефективне управління. Ван ден Берг також аналізує концепцію "творчого міста", яку висунув Річард Флорида. Автор стверджує, що увага до привертання творчого класу осіб у міста призводить до зростання "дилерського класу", який отримує прибуток від модифікації культури та творчості, і що це може поглибити соціоекономічну нерівність.

Цей науковець також досліджує вплив глобалізації на міські регіони та стверджує, що потрібно більше диференційованого розуміння того, як глобалізація впливає на різні типи міст. Автор, зокрема, вказує, що реляційний підхід до аналізу глобалізації може допомогти визначити фактори, які сприяють успіху чи невдачі міських регіонів. Ван дер Берг також досліджує виклики, з якими стикаються міста в розширеному Європейському Союзі в контексті глобалізації.

Голландський економічний географ Рон Бошма відомий своїми працями в галузі економічної географії, регіональної економіки та досліджень інновацій. Його дослідження спрямовані на регіональний розвиток, промислові кластери та роль знань та інновацій у економічному зростанні.

Бошма провів значні дослідження в області регіональної та міської економіки, досліджуючи чинники, що впливають на розвиток міст і регіонів. Його робота підкреслює важливість інновацій у розвитку економіки та узгоджується із акцентом його досліджень на інноваціях та створенні знань.

Бошма також досліджував роль управління в регіональному розвитку, а саме, вивчав, яким чином ефективні структури управління можуть сприяти економічному успіху. Його дослідження часто відображають сутність впливу глобалізації на регіональні економіки, надаючи висновки щодо викликів та можливостей, що стоять перед містами та регіонами у світі глобалізації [5].

Визначний економіст Дані Родрік провів значну кількість досліджень у галузі факторів глобалізації та соціально-економічного розвитку поселень. У своїй роботі Родрік аргументує, що глобалізація має глибокий вплив на розвиток поселень, який може бути і позитивним, і негативним. Він виокремлює кілька факторів глобалізації, які впливають на соціально-економічний розвиток поселень, включаючи інтенсифікацію конкуренції, більший доступ до ринків та капіталу, а також поширення нових технологій. Ці фактори можуть призводити до зростання міських центрів та розвитку нових галузей, а також до поширення знань та культурного обміну [3].

Дані Родрік активно досліджує взаємозв'язок між глобалізацією та розвитком поселень, зосереджуючись на широкому спектрі аспектів. У його роботах він розглядає не лише економічні виклики, а й соціокультурні та політичні наслідки цього процесу. Важливим аспектом його досліджень є аналіз позитивних та негативних аспектів глобалізації на рівні поселень, зокрема, вплив на зайнятість, доходи населення, та структуру економіки місцевості [4].

Роль керівних еліт у відстоюванні інтересів поселень та територіальних кластерів, вплив на розвиток людського капіталу, стратегії економічного домінування у регіоні

Лауреат Нобелівської премії з економічних наук Пол Кругман широко досліджував та писав про регіональну економіку, економічну географію та регіональний розвиток. Його роботи часто досліджують роль управління, політик та взаємодію економічних сил у формуванні регіонального розвитку. Внесок Кругмана є вагомим як у наукових дослідженнях, так і в популярних публікаціях, і стосуються тем, пов'язаних із важливістю ефективної політики, роллю керівництва, та стратегічним плануванням для регіонального економічного зростання.

Пол Кругман вирізняється своїми значущими дослідженнями в галузі регіональної економіки, у яких він досліджує взаємодію економічних процесів на рівні регіонів. У своїх роботах він розглядає вплив управління та стратегій на формування економічного ландшафту, а також висвітлює роль керівництва в забезпеченні розвитку регіонів [2].

Американський економіст Майкл Портер - професор і провідний експерт у галузі конкурентної стратегії, економічного розвитку та конкурентоспроможності регіонів. Портер вніс значний внесок у вивчення територіального розвитку та регіональної політики, особливо через свої дослідження "Конкурентна перевага націй" і концепцію кластерів. У своїй книзі "Конкурентна перевага націй" він досліджує роль регіональної конкурентоспроможності та вплив національних та регіональних політик на економічний розвиток. Роботи Портера розглядають роль місцевих бізнесменів, урядовців і громадських лідерів у впливі на стратегії регіонального розвитку. Портер також підкреслює потребу у збалансованому та інклюзивному підході до регіонального розвитку, враховуючи інтереси всіх зацікавлених сторін.

Економіст Денис Візгалов вніс значний внесок у вивчення регіонального економічного розвитку та управління. Його дослідження стосуються ролі регіональних еліт у формуванні економічної політики, динаміці регіонального економічного зростання та викликах міжрегіональної нерівності.

Візгалов підкреслює важливість рольових еліт у захисті інтересів поселень та територіальних кластерів перед міжрегіональними економічними нерівностями. Він аргументує, що регіональні еліти можуть відігравати ключову роль у забезпеченні того, що інвестиції та політика спрямовуються на розвиток людського капіталу та стратегічних секторів, сприяючи тим самим економічному зростанню та конкурентоспроможності регіону.

Візгалов також аналізує стратегії регіонального економічного гегемонізму, включаючи роль територіальних кластерів та важливість високотехнологічних галузей. Він підкреслює необхідність координації дій між приватним і суспільним секторами, а також важливість регіонального співробітництва та інтеграції в межах більших економічних і політичних структур.

Роботи економіста Теодора Метаксаса спрямовані на вивчення ролі ролевих еліт у соціально-економічному розвитку територій та поселень. У своїх дослідженнях він досліджує вплив політичних структур влади на економічний ріст та розвиток регіонів. Метаксас аргументує, що ролеві еліти через свою політику та дії можуть значно впливати на розвиток людського капіталу, створення можливостей зайнятості та формування територіальних кластерів. Одним із його головних внесків є концепція "розумної спеціалізації", яка вказує на розвиток конкретних галузей та економічної діяльності в регіоні на основі його унікальних ресурсів та сильних сторін. Він підкреслює важливість стратегічного підходу до економічного розвитку, який спрямований на побудову місцевих можливостей та ресурсів для створення сталих зростань. Метаксас також підкреслює важливість партнерства між публічним та приватним секторами у розвитку територій та поселень. Він доводить, що участь учасників приватного сектора

економіки у процесі розвитку може призвести до залучення нових ресурсів, технологій та експертних знань, що може підвищити економічний потенціал регіону.

Дослідження економіста Енріко Моретті з місцевих кластерів та економічного розвитку показали, що місцеві еліти можуть відігравати значущу роль у створенні нових економічних кластерів. У своїй книзі "Нова географія робочих місць" Моретті аргументує, що місцеві еліти можуть використовувати свій соціальний капітал для об'єднання фірм, інвесторів та інших зацікавлених сторін для створення нових економічних кластерів. Ці кластери, в свою чергу, можуть стимулювати економічний зріст та створювати нові можливості працевлаштування в регіоні.

Нарешті, ще одним економістом, який вивчав роль місцевих еліт у економічному розвитку, є Філіп Маккан. У своїй книзі "Регіональна та міська політика Європейського союзу: коєгзія, орієнтованість на результати та розумна спеціалізація" Маккан аргументує, що місцеві еліти є важливим елементом для сприяння економічному розвитку в регіонах і містах.

Висновки

Дослідження Саскії Анхольд мало вплив на формування дискурсу про вплив глобалізації на міста та необхідність нових форм міського управління для вирішення викликів, які ставить економічна глобалізація. Її роботи також допомагають глибше розуміти взаємозв'язок між містами та світовою економікою та роль міст у формуванні глобальних економічних процесів.

Лео ван дер Берг стверджує, що конкурентоспроможність міста вимагає акценту на інновації, створення знань та розвиток соціокультурних зручностей, які привертають та утримують талановитих індивідів і підприємства.

Економіст Рон Бошма, розглядаючи взаємозв'язок між глобалізацією та соціально-економічним розвитком поселень, аналізує, як глобалізаційні процеси впливають на різні аспекти життя поселень, включаючи економічний розвиток, структуру зайнятості, доступ до ресурсів та соціальну координацію. Зокрема, Бошма розглядає те, яким чином глобалізація може стимулювати або гальмувати соціально-економічний розвиток поселень та як керівництво та політика можуть відповідати на ці виклики.

Економіст Дані Родрік акцентує увагу на впливі глобалізації на соціальні та культурні аспекти життя поселень, включаючи збереження або втрату традиційних культурних практик та взаємозв'язок між різними соціальними групами. Його роботи визначаються багатогранністю підходу та вагою, яку він приділяє комплексному розумінню та аналізу факторів, що визначають соціально-економічний розвиток поселень у контексті глобальних тенденцій.

Визначний американський економіст Пол Кругман підкреслює важливість розробки ефективних стратегій для економічного домінування, враховуючи при цьому конкретні потреби та особливості кожного регіону з метою забезпечення успішного економічного розвитку.

Американський економіст Майкл Портер робить акцент на важливості людського капіталу в регіональному розвитку та підкреслюють значення інвестицій у освіту та навчання для довгострокового економічного зростання. Концепція кластерів Портера включає стратегії економічного домінування, роблячи головний наголос на розвитку взаємопов'язаних галузей та інфраструктурному розвитку.

Роботи економіста Дениса Візгалова розкривають складні динаміки регіонального економічного розвитку та управління в контексті більших суспільних і політичних сил. Його дослідження підкреслює важливість розуміння ролі регіональних еліт, а також необхідність ефективних стратегій політики для вирішення викликів міжрегіональної нерівності та сприяння сталому економічному зростанню.

Дослідження економіста Теодора Метаксаса надають важливі уявлення про складну взаємодію між політичними структурами влади та економічним розвитком в територіях та поселеннях. Його дослідження вказують на необхідність стратегічного планування та співпраці між публічними та приватними акторами для досягнення сталих та інклюзивних економічних зростань.

Згідно результатів досліджень економіста Філіпа Маккана, місцеві еліти мають здатність мобілізувати ресурси та координувати політику, сприяючи таким чином створенню місцевих економічних кластерів.

Список використаних джерел

1. Anhold, J. (1991). *The Global City: New York, London, Tokyo*. Princeton University Press, 2001
2. Krugman, P. (1991). *Geography and Trade*. The MIT Press.
3. Rodrik, D. (2011). "The Globalization Paradox: Democracy and the Future of the World Economy." W.W. Norton & Company.
4. Rodrik, D. (2018). "Straight Talk on Trade: Ideas for a Sane World Economy." Princeton University Press.
5. Steijn, Mathieu & Balland, Pierre-Alexandre & Boschma, Ron & Rigby, David. (2023). Technological diversification of U.S. cities during the great historical crises. *Journal of Economic Geography*. 23. 10.1093/jeg/lbad013.